

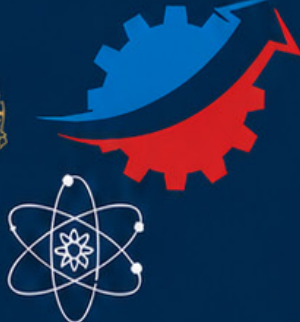
MUHANDISLIK

& IQTISODIYOT

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

2026-YIL

AVGUST 8-SON, I-QISM

Milliy nashrlar

OAK: <https://oak.uz/pages/4802>

05.00.00 - Texnika fanlari

08.00.00 - Iqtisodiyot fanlar

Google
Scholar

ISSN
INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

OpenAIRE

ISSN: 3060-463X

РЭУ.РФ
РОССИЙСКИЙ ЭКОНОМИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ Г.В. ПЛЕХАНОВА
ФИЛИАЛ В г. ТАШКЕНТЕ

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Elektron nashr, 2026-yil, avgust.

Bosh muharrir:

Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:

Shakarov Zafar G'afarovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:

Abduraxmanov Kalendar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor

Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bo'taboyev Mahammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,

Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent

Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD

Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)

Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.

Yusupov Maxamadamin Abduxamidovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor

Kalonova Moxigul Baxritdinovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor.

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Norboyev Odil Abrayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Pardaev Umidjon Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Iqtisodiyot fanlari doktori (DSc)

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

- 05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
- 05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
- 05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
- 05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
- 05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
- 05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
- 05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
- 05.01.07 – Matematik modelashtirish
- 05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
- 05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
- 05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
- 05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
- 05.04.01 – Telekommunikatsiya va kompyuter tizimlari, telekommunikatsiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
- 05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
- 05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
- 05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
- 05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
- 05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
- 05.08.06 – "G'ildirakli va gusenisali mashinalar va ularni ishlatish" (texnika fanlari)
- 05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
- 05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
- 10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
- 10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
- 08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 – Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 – Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 – Marketing
- 08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 – Menejment
- 08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK

Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA

IQTISODIYOTGA TO'G'RIDAN-TO'G'RI XORIJIY INVESTITSİYALARNI JALB ETISHNING SAMARALI DAVLAT BOSHQARUVI.....	9
Amirov Otabek Xudoyberdi o'g'li	
РОЛЬ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА В СИСТЕМЕ ФИНАНСОВОГО КРИЗИС-МЕНЕДЖМЕНТА ПРЕДПРИЯТИЯ.....	14
Маннапова Раъно Абборовна	
METROPOLITEN SANOATIDA MAHALLIYLASHTIRISH SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING INTEGRAL METODOLOGIK MODELİ	22
Mansurov Xamrokul Ilxomovich	
INVESTMENT COOPERATION BETWEEN UZBEKISTAN AND CHINA: CHALLENGES AND PROSPECTS ..	29
Liu Qing	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI BANK TIZIMI: MARKAZIY BANK VA UNING VAZIFALARINING IQTISODIY ASOSI.....	36
Sherkulova N.B., Fayzullayeva Maxliyo	
MINTAQAVIY IQTISODIYOT: MUAMMOLAR VA XALQARO TAJRIBA.....	41
Yorqin Xudoyberdiev	
BIZNES SUBYEKTLARINING EKSPORT FAOLIYATINI MOLİYALASHTIRISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISHNING ASOSIY OMILLARI	45
Karamatdinova Aysawle Paraxatovna	
YOSHLAR TADBIRKORLIGINI RIVOJLANTIRISHNING PDCA TAMOIYILIGA ASOSLANGAN 7 BOSQICHLI TAKOMILLASHTIRILGAN TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMI	53
Xojiyev Ma'murjon Muxsinjon o'g'li	
HUDUDIY SPORT-SOĞ'LOMLASHTIRISH TURIZMINING RIVOJLANISHIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR..	62
Misirxonov Habibxon Iskandar o'g'li	
TRANSPORT SOHASIDA AYOLLAR BANDLIGINI TA'MINLASHNING INTEGRATSIYALASHGAN BOSHQARUV MODELINI TAKOMILLASHTIRISH	71
Abdukarimova Dilnozaxon Mamurjon qizi	
QALMOQIR KONI MIS-MOLIBDEN RUDASINING GRANULOMETRIK TARKIBI VA METALLARNING YIRIKLIK SINFLARI BO'YICHA TAQSIMLANISHINI TAHLIL QILISH	78
Samadov Alisher, Abdusamiyeva Lobarxon	
VELOCITY CALCULATION AND ANALYSIS OF MANIPULATOR MOTION BASED ON THE DIFFERENTIAL APPROACH	83
Egamberdiev Azimjon, Djuraev Sherzod	
PAXTA-TO'QIMACHILIK KLASSTERLARIDA INNOVATSION MAHSULOTLAR ISHLAB CHIQRISHNI RAG'BATLANTIRISH OMILLARINI BAHOLASH.....	88
Tojiyev Sa'dulla Muhitdinovich	
KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIK BARQAROR RIVOJLANISHINI EKSPORT SALOHİYATINI OSHIRISH ORQALI TA'MINLASH.....	93
Jo'raxonov Muzaffar Eskandarovich	
MILLIY TURIZM EKOTIZIMINI XALQARO RAQAMLI PLATFORMALARGA INTEGRATSIYA QILISHNING STRATEGIK MEXANIZMLARI.....	101
Temirov E.I.	
TO'G'RIDAN-TO'G'RI XORIJIY INVESTITSİYALARINING EKSPORT SALOHİYATINI OSHIRISHDAGI TA'SIRINI BAHOLASH	109
Mutorov Ilhom Avazjon o'g'li	
TIJORAT BANKLARI AKTIVLARINI BOSHQARISHNING METODOLOGIK ASOSLARI.....	116
Ziyodullayev Sodiqjon Mamadillayevich	

ВЛИЯНИЕ ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКИ НА ПОВЫШЕНИЕ ЭФФЕКТИВНОСТИ УПРАВЛЕНИЯ ПРЕДПРИЯТИЯМИ МИНЕРАЛЬНО-СЫРЬЕВОГО КОМПЛЕКСА РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН.....	121
Худайбердиева Камила, Абдурахманова Мунаввар	
СОВРЕМЕННЫЕ ИСТОЧНИКИ ФИНАНСИРОВАНИЯ ИНВЕСТИЦИОННЫХ ПРОЕКТОВ ТЕКСТИЛЬНЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ И НАПРАВЛЕНИЯ ПОВЫШЕНИЯ ИХ ДОСТУПНОСТИ	127
Дадабоева Муштари Хамидиллаевна	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕТОДИКИ УПРАВЛЕНИЯ КОНКУРЕНТНЫМ ПОТЕНЦИАЛОМ ПРЕДПРИЯТИЙ В УСЛОВИЯХ ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ	138
Ташмухамедова Карима Саматовна	
ИНТЕГРАЦИЯ ОЦЕНКИ КОРПОРАТИВНОГО РИСК-МЕНЕДЖМЕНТА В ИНДЕКС КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛЕНИЯ СТРОИТЕЛЬНЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН.....	143
Маманазаров Ойбек, Аблаева Валентина	
TURIZMDA PROFESSIONAL TA'LIM VA O'QITISH (VET) TIZIMLARINING QIYOSIY TAHLILI: O'TISH DAVRI IQTISODIYOTLARI UCHUN SINGAPUR VA AVSTRALIYA TAJRIBASI.....	150
Abdullabekova Noilaxon G'ofurjon qizi	
TIJORAT BANKLARI FAOLIYATINI CAMELS TIZIMIDA BAHOLASHNING NAZARIY VA METODOLOGIK TADQIQI	156
Safaraliyev Basir Norboyevich	
TIJORAT BANKLARI FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISH STRATEGIYASINI ISHLAB CHIQISH MEKANIZMI VA TRANSFORMATSIYA NATIJADORLIGINI BAHOLASH	162
Vafiyev Raxim Xalimjonovich	
JINCHAN REAGENTI YORDAMIDA KVARSLI-PIRIT KONSENTRATIDAN OLTINNI TANLAB ERITIB AJRATIB Olish.....	169
Rahmonova Umida, Xasanov Abdurashid, Saidahmedov Aktam	
QALMOQQIR MIS-MOLIBDEN RUDALARI MINERALLARINING OCHILISH DARAJASINI BAHOLASH VA BOYITISH TEXNOLOGIYASINI ASOSLASH.....	174
Samadov Alisher, Abdusamiyeva Lobarxon	
ФАКТОРЫ МОЛОДЕЖНОЙ БЕЗРАБОТИЦЫ В УЗБЕКИСТАНЕ: ЭКОНОМЕТРИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ВЛИЯНИЯ ДЕМОГРАФИЧЕСКИХ, МАКРОЭКОНОМИЧЕСКИХ И ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ПОКАЗАТЕЛЕЙ	179
Мусаева Шоира, Усмонова Дилфуза	
QARZ KAPITALI ASOSIDA LOYIHALARNI AMALGA OSHIRISHDA DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK (DXSH) AMALIYOTINING AHAMIYATI	183
Xushvaqov Islombek Muxammadi o'g'li	
ANGREN VA YANGI ANGREN IESLARINING KUL-SHLAK AG'DARMALARI TEXNOLOGIK NAMUNALARNING MODDIY TARKIBINI O'RGANISH	189
Almatov Ilxomjon, Xatamov G'ayrat, Jabborov Ergash, Sodiqov Farrux	
AXBOROT-KOMMUNIKATSIYA TEXNOLOGIYALARI SOHASIDA MOLIVAVIY NATIJALAR HISOB METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISHNING YAXLIT TIZIMI	195
Bekchanov Faxriddin Atabekovich	
XIZMATLAR SOHASINI RIVOJLANTIRISHDA TIJORAT BANKLARI FAOLIYATINI O'RNI	200
Safaraliyev Suyun Sheraliyevich	
RESEARCH AND DESIGN OF ANAEROBIC REACTORS FOR EFFECTIVE FERMENTATION OF AGRICULTURAL RESIDUE	204
Dilbar Ramazonova	
"TARMOQLARDAN FOYDALANISH" BOBINI O'QITISHDA MUALLIFLIK TA'LIM PLATFORMASIDAN FOYDALANISHNING PEDAGOGIK IMKONIYATLARI	209
Allaberganova Muyassar, Po'lotova Sevinchov	
RAQAMLI MARKETING PLATFORMALAR ASOSIDA KICHIK BIZNES SUBYEKTLARI TADBIRKORLIK FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEKANIZMLARI	216
Pirmatov Oybek Shovkat o'g'li	

TIJORAT BANKLARIDA ICHKI AUDITNI TASHKIL ETISH VA O'TKAZISH JARAYONLARINING AMALDAGI HOLATI	223
Yuldashev Xurshidbek Mamirjonovich	
ELEKTRON SAVDO PLATFORMALARIDA MOLIYAVIY TAHLIL AMALIYOTINING MUAMMOLARI VA UNIRIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI.....	232
Amanqulova Muxlisa Narsafar qizi	
SURXONDARYODA YASHIL TURIZM SOHASINI RIVOJLANTIRISH YO'LLARI.....	240
Mamatov Sardor, Rashidova Nargiza	
XORIJIY MAMLAKATLARDA UY-JOY NARXLARIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLARNI BAHOLASH TAJRIBASI.....	246
Sadikova Dildora Abdulla qizi	
TOMORQA XO'JALIKLARI FAOLIYATIDAN KELADIGAN DAROMADLARNI OSHIRISHDA INNOVATSIYALARNING ROLI	252
U.U. Nurullayev	
ECONOMIC EFFICIENCY OF IMPLEMENTING ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN WAREHOUSE OPERATIONS.....	257
Abdulazizova Shakhrizoda Azizbek kizi	
IXTISOSLASHUV VA KONSENTRATSIYANI TAKOMILLASHTIRISH ASOSIDA SUT MAHSULOTLARINI YETISHTIRISHNING SAMARADORLIGI VA RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH YO'LLARI.....	262
Sherbekova Ariuxan Rashidovna	
AKSIYADORLIK JAMIYATLARI KAPITAL TARKIBINING INVESTITSIYA LOYIHALARINI MOLIYALASHTIRISH IMKONIYATLARIGA TA'SIRI TAHLILI.....	266
Jumaniyazova Feruza Rajabovna	
ОПТИМИЗАЦИЯ РЕЖИМОВ ВЫРАБОТКИ КИСЛОРОДА И СЖАТОГО ВОЗДУХА ДЛЯ СНИЖЕНИЯ ЭНЕРГОЁМКОСТИ ПРОИЗВОДСТВА ЧЕРНОВОЙ МЕДИ.....	271
T.C. Камалов, X.T. Ташева, Д.А. Ишанова, У.И. Абляев	
SOLIQ SIYOSATINING INVESTITSION FAOLLIKKA TA'SIRI.....	279
Baxtiyorova Jasmina Jasurovna, Zarif Oripovich Axrorov	

SOLIQ SIYOSATINING INVESTITSION FAOLLIKKA TA'SIRI

Baxtiyorova Jasmina Jasurovna

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti Samarqand filiali 3-bosqich talabasi

E-mail: jasmina.jasurovna27032006@gmail.com

Ilmiy rahbar: Zarif Oripovich Axrorov

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti Samarqand filiali professori,

iqtisod fanlari doktori (DSc)

E-mail: z.akhroroff@gmail.com

Abstract: This article examines the impact of tax policy on investment activity. The article analyzes the dynamics of such indicators as the tax burden, investments in fixed assets, the share of foreign investments and loans in investments in fixed assets, and the growth rate of investments in fixed assets during 2020–2024.

Keywords: tax policy, tax burden, investment, economic growth.

Annotatsiya: Ushbu maqolada soliq siyosatining investitsion faollikka ta'siri o'rganildi. Maqolada soliq yuki, asosiy kapitalga investitsiyalar, asosiy kapitalga investitsiyalarda chet el investitsiyalari va kreditlarining ulushi, asosiy kapitalga investitsiyalar o'sish sur'ati kabi ko'rsatkichlarning 2020–2024-yillardagi dinamikasi tahlil qilindi.

Kalit so'zlar: soliq siyosati, soliq yuki, investitsiya, iqtisodiy o'sish.

Аннотация: В статье исследуется влияние налоговой политики на инвестиционную активность. Проанализирована динамика таких показателей, как налоговая нагрузка, инвестиции в основной капитал, доля иностранных инвестиций и кредитов в инвестициях в основной капитал, а также темпы роста инвестиций в основной капитал за 2020–2024 годы.

Ключевые слова: налоговая политика, налоговая нагрузка, инвестиции, экономический рост.

KIRISH

Bugungi kunda har qanday davlatda mamlakatning iqtisodiy o'sishini investitsiyalarsiz tasavvur qilish qiyin. Investitsiyalar ishlab chiqarishni kengaytirish, yangi ish o'rinlarini yaratish, zamonaviy texnologiyalarni qo'llash va iqtisodiy o'sishni ta'minlashda katta rol o'ynaydi. Shuning uchun ham investitsiyalarni jalb qilish va ular uchun qulay muhit yaratish davlat iqtisodiy siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida qaralmoqda.

So'nggi yillarda O'zbekistonda ham xususiy sektorni qo'llab-quvvatlash, tadbirkorlik faoliyatini rivojlantirish va investitsiya muhitini yaxshilash uchun keng ko'lamli islohotlar amalga oshirilmoqda. Jumladan, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi PF-60-son Farmoni bilan tasdiqlangan 2022–2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning Taraqqiyot strategiyasida iqtisodiyotga xususiy va xorijiy investitsiyalarni keng jalb etish, tadbirkorlik faoliyati uchun yanada qulay sharoitlar yaratish va investitsiyaviy jozibadorlikni oshirish ustuvor vazifa sifatida belgilanishi^[1] davlatning investitsiya muhitini yaxshilashga bo'lgan e'tibori kuchaytirilayotganidan darak beradi. Ushbu vazifalarni samarali amalga oshirish ko'p jihatdan davlatning soliq siyosatiga ham bog'liq.

Yaxshi yo'lga qo'yilgan soliq siyosati investitsiyalarni jalb qilishda muhim omillardan biri hisoblanadi. Soliq yukining maqbul darajada bo'lishi, soliqqa tortish tizimining barqarorligi va soliq ma'murchiligining samaradorligi investorlarning faoliyat yuritishi uchun muhim ko'rsatkichlar qatoriga kiradi. Shu sababli investitsion faollikni rag'batlantirishda soliq siyosati muhim o'rin tutadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Soliq siyosatining investitsion faollikka ta'siri masalasi bo'yicha ko'plab iqtisodchi olimlar o'z qarashlarini bildirganlar. Quyida mazkur masalaga oid ayrim tadqiqotchilarning fikrlari keltirilgan.

T/r	Muallif	Mavzuga oid fikrlari
1	Adam Smith	*Soliqlar adolatli, aniq va iqtisodiyotga ortiqcha yuk bo'lmashligi kerak. * Soliq tizimi investitsiya va tadbirkorlikni cheklamasligi lozim.
2	David Ricardo	Yuqori soliqlar kapital jamg'arilishi va investitsiyalarni kamaytirishi mumkin.
3	John Maynard Keynes	Soliq imtiyozlari investitsiyalarni rag'batlantirishi mumkin
4	Joseph E. Stiglitz	Soliq siyosati iqtisodiy samaradorlik va investitsion muhitga ta'sir qiladi.
5	Vito Tanzi	Soliq ma'murchiligi investitsiyalar uchun soliq stavkalaridan kam bo'lmagan darajada muhim.
6	Abdug'ani Vahobov	Soliq tizimining barqarorligi, adolatligi va iqtisodiy rag'batlantiruvchi xususiyati tadbirkorlikni rivojlantirish hamda investitsiyalarni jalb etishda hal qiluvchi omillardan biridir.
7	Abdusalom Jo'rayev	Soliq imtiyozlari va preferensiyalar investitsion faollikni rag'batlantirishda samarali iqtisodiy mexanizm hisoblanadi.

Yuqoridagilardan ko'rinib turibdiki, samarali soliq siyosati investitsion faollikni oshirishda muhim o'rin tutadi.

TADQIQOT METODOLOGIYAS

Ushbu maqolada tadqiqot jarayonida to'plangan adabiyotlardan olingan ma'lumotlarni tahlil qilish, umumlashtirish, qiyosiy taqqoslash va jamlash kabi usullardan foydalanildi. Mazkur usullar tadqiqot mavzusini aniqroq ochib berishga xizmat qildi, maqola matnini tayyorlash jarayonida esa yordamchi vosita sifatida sun'iy intellekt texnologiyalaridan 10 foizgacha foydalanildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Soliq siyosati davlat iqtisodiy siyosatining muhim yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. U soliqlarni belgilash, ularning miqdori va undirish tartibini aniqlash, shuningdek, ayrim sohalar yoki faoliyat turlarini qo'llab-quvvatlash uchun soliq imtiyozlarini qo'llashni o'z ichiga oladi. Soliq siyosatining asosiy maqsadi nafaqat davlat budjetini shakllantirish, balki mamlakatning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishini ta'minlashdan iborat.

Hozirgi kunda soliqlar davlat uchun oddiy daromad manbai bo'lib qolmay, balki iqtisodiy jarayonlarga ta'sir ko'rsatuvchi muhim vositaga aylandi. To'g'ri ishlab chiqilgan soliq siyosati tadbirkorlikni rivojlantirish, yangi investitsiyalarni jalb qilish, ishlab chiqarishni kengaytirish va iqtisodiy faollikni oshirishga yordam beradi. Shu bois soliq tizimining samarali ishlashi mamlakatning barqaror iqtisodiy taraqqiyoti uchun katta ahamiyatga ega.

Ayniqsa, investitsion jarayonlarni rag'batlantirishda soliq siyosatining barqarorligi va oldindan prognoz qilinishi muhim omillardan biri hisoblanadi. Investorlar kapital qo'yilmalarni amalga oshirishda nafaqat mavjud soliq stavkalariga, balki ushbu tizimda kelgusida yuz berishi mumkin bo'lgan o'zgarishlarga ham katta e'tibor qaratadilar.

A. V. Vahobov va A. S. Jo'rayevlarning fikricha, soliq tizimining barqarorligi mamlakatdagi investitsiya muhitini shakllantiruvchi muhim omillardan biridir. Soliq turlari va stavkalarining tez-tez o'zgarib ketmasligi investorlarning kelajakdagi faoliyatini aniq rejalashtirishga yordam beradi. Chunki investor mablag' kiritishdan oldin nafaqat bozor imkoniyatlarini, balki kelgusidagi soliq majburiyatlarini ham hisobga oladi. Soliq tizimidagi noaniqliklar esa investorlar ishonchini pasaytirib, uzoq muddatli investitsiya loyihalarini amalga oshirishga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin.^[1]

Shu sababli investitsion faollikni oshirish uchun faqat soliq yukini kamaytirishning o'zi yetarli emas. Buning uchun soliq siyosatining barqaror, tushunarli va oldindan prognoz qilinadigan bo'lishi ham muhim ahamiyatga ega. Barqaror soliq muhiti investorlarning mamlakat iqtisodiyotiga bo'lgan ishonchini oshiradi va yangi investorlarni jalb qilish uchun qulay sharoit yaratadi.

Yuqorida ko'rib chiqilgan nazariy yondashuvlar shuni ko'rsatadiki, soliq siyosatining investitsion faollikka ta'siri, avvalo, soliq yukining darajasi, fiskal barqarorlik hamda investorlar uchun yaratilgan qulay institutsional sharoitlar orqali namoyon bo'ladi. Ushbu nazariy qarashlarning O'zbekiston amaliyotida qay darajada o'z tasdig'ini topganligini aniqlash maqsadida 2020–2024-yillar bo'yicha soliq yuki, asosiy kapitalga investitsiyalar hajmi, investitsiyalar o'sish sur'ati hamda asosiy kapitalga investitsiyalarda chet el investitsiyalari va kreditlarining ulushi dinamikasi keltirildi (1-jadval).

1-jadval. O'zbekistonda soliq yuki va investitsion faollikning asosiy ko'rsatkichlari dinamikasi (2020–2024-yillar)[2]

yil	Soliq yuki	Asosiy kapitalga investitsiyalar (trln so'm)	O'sish sur'ati (%)	Asosiy kapitalga investitsiyalarda chet el investitsiyalari va kreditlarining ulushi
2020	29,5	210195,1	95,6	42,7
2021	28,7	239552,6	102,9	42,3
2022	27,4	266240,0	100,2	42,8
2023	26,9	356071,4	123,4	56,7
2024	26,1	507490,2	131,3	69,4

1-jadval ma'lumotlaridan ko'rinib turibdiki, 2020–2024-yillarda soliq yuki 29,5 foizdan 26,1 foizgacha kamaydi. Shu bilan bir vaqtda asosiy kapitalga investitsiyalar hajmi 210,2 trln so'mdan 507,5 trln so'mgacha oshib, qariyb 2,4 baravarga ko'paydi. Ayniqsa, 2023 va 2024-yillarda investitsiyalar hajmining yuqori sur'atlarda o'sgani mamlakatda investitsion faollik sezilarli darajada kuchayganini ko'rsatadi.

Tahlil natijalari xorijiy investitsiyalar ulushida ham ijobiy o'zgarishlar kuzatilganini ko'rsatadi. Agar 2020–2022-yillarda asosiy kapitalga investitsiyalarda chet el investitsiyalari va kreditlarining ulushi 42–43 foiz atrofida bo'lgan bo'lsa, 2023-yilda bu ko'rsatkich 56,7 foizga, 2024-yilda esa 69,4 foizga yetgan. Bu esa O'zbekistonda investitsiya muhitining yaxshilanib borayotgani va xorijiy investorlarning mamlakat iqtisodiyotiga bo'lgan qiziqishi ortganini ko'rsatadi.

2-jadval. Soliq yuki, YAIM o'sishi va soliq tushumlari dinamikasi[1]

yil	Soliq yuki	Yalpi ichki mahsulot o'sish sur'ati	Soliq tushumi (trln so'm)
2020	29,5	101,6	63
2021	28,7	108,2	127,9
2022	27,4	106,1	148,5
2023	26,9	106,3	165,9
2024	26,1	106,7	199,6

2-jadvalda 2020–2024-yillarda soliq yuki, YAIM o'sish sur'atlari va soliq tushumlarining o'zgarish dinamikasi aks ettirilgan. Ushbu ko'rsatkichlar soliq siyosatidagi o'zgarishlarning iqtisodiy faollik va davlat moliyaviy barqarorligiga ta'sirini baholash imkonini beradi.

Tahlil davrida soliq yuki 29,5 foizdan 26,1 foizgacha kamaygan. Shu bilan birga, soliq tushumlari kamaymagan, aksincha, 63 trln so'mdan 199,6 trln so'mgacha oshgan. Bu holat soliq bazasining kengayishi, iqtisodiy faollikning ortishi va soliq ma'murchiligining takomillashgani bilan izohlanadi.

YAIM o'sish sur'atlari ham tahlil qilinayotgan davrda ijobiy dinamikani namoyon etgan. 2020-yilda

pandemiya ta'siri sababli o'sish sur'ati 101,6 foizni tashkil etgan bo'lsa, keyingi yillarda iqtisodiy o'sish 106 foizdan yuqori darajada saqlanib qolgan. Xususan, 2024-yilda YAIM o'sishi 106,7 foizni tashkil etgan.

1-diagramma. Yillar kesimida asosiy kapitalga investitsiyalarda chet el investitsiyalari va kreditlarining ulushi[1]

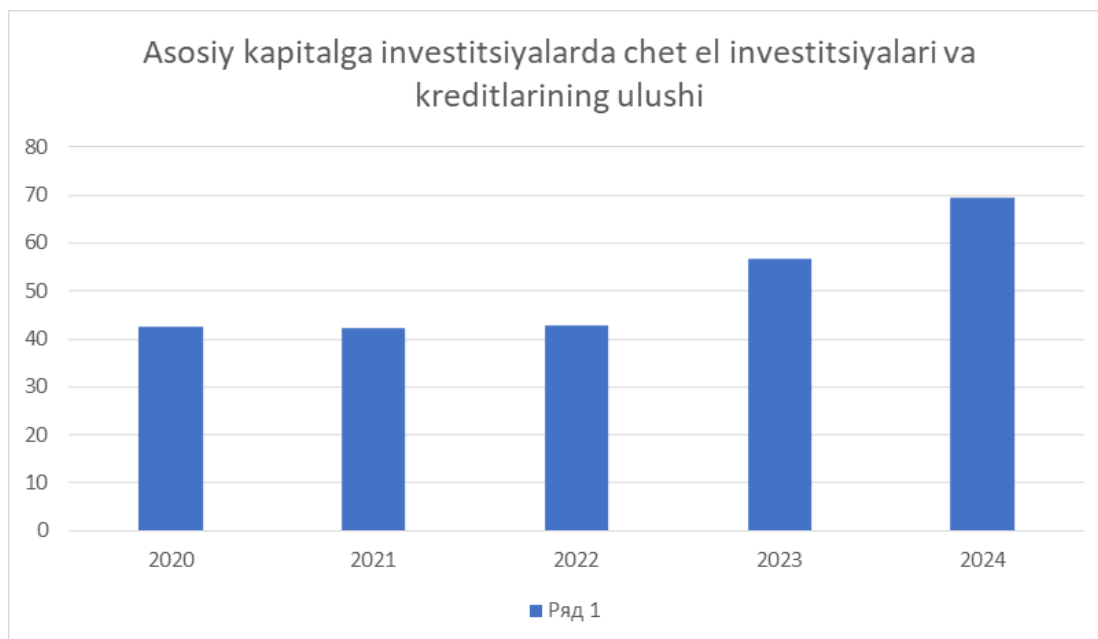

Diagramma ma'lumotlari 2020–2024-yillarda soliq tushumlari va asosiy kapitalga yo'naltirilgan investitsiyalar hajmi bir-biriga bog'liq holda o'sib borganini ko'rsatadi. Xususan, ushbu davrda soliq tushumlari 63,0 trln so'mdan 199,6 trln so'mgacha oshgan bo'lsa, investitsiyalar hajmi 210,2 trln so'mdan 507,5 trln so'mgacha yetgan. Bu holat iqtisodiy faollikning kuchayishi, investitsiya jarayonlarining kengayishi va natijada davlat budjeti daromadlari bazasining mustahkamlanib borayotganini anglatadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, soliq siyosati investitsion faollikni oshirishda muhim ahamiyatga ega. 2020–2024-yillarda O'zbekistonda soliq yukining 29,5 foizdan 26,1 foizgacha kamayishi bilan birga, asosiy kapitalga investitsiyalar hajmi 210,2 trln so'mdan 507,5 trln so'mgacha oshgan. Shu davrda xorijiy investitsiyalar va kreditlarning ulushi ham 42,7 foizdan 69,4 foizgacha ko'tarilgan. Bu ko'rsatkichlar mamlakatda investitsiya muhiti yaxshilanib borayotganini va amalga oshirilgan soliq islohotlari investitsion jarayonlarni qo'llab-quvvatlaganini ko'rsatadi.

Tahlil natijalari soliq yukining kamayishi davlat budjeti daromadlarining qisqarishiga olib kelmaganini ko'rsatdi. Aksincha, soliq tushumlari 63 trln so'mdan 199,6 trln so'mgacha oshgan. Bunga iqtisodiy faollikning ortishi, soliq bazasining kengayishi va soliq ma'murchiligining takomillashuvi sabab bo'lgan.

Shu bilan birga, investitsion faollikning oshishiga nafaqat soliq siyosati, balki boshqa iqtisodiy omillar ham ta'sir ko'rsatadi. Jumladan, moliyaviy imkoniyatlar, davlat investitsiya dasturlari, huquqiy muhit va tashqi iqtisodiy sharoitlar ham muhim rol o'ynaydi. Shu sababli soliq siyosatini investitsiyalarni rag'batlantiruvchi kompleks mexanizm sifatida yanada takomillashtirish muhim ahamiyatga ega.

Tadqiqot natijalaridan kelib chiqib, quyidagi takliflarni berish mumkin:

- soliq tizimining barqarorligi va oldindan prognoz qilinishini ta'minlash orqali investorlar ishonchini oshirish;
- innovatsion, yuqori texnologiyali va eksportga yo'naltirilgan loyihalar uchun soliq rag'batlarini yanada takomillashtirish;
- soliq xizmatlarini raqamlashtirish orqali tadbirkorlar uchun qulay sharoitlarni kengaytirish;
- xorijiy investorlar uchun huquqiy kafolatlar va investitsiyalarni himoya qilish mexanizmlarini yanada takomillashtirish.

Umuman olganda, samarali soliq siyosati nafaqat davlat budjeti daromadlarini shakllantirishga, balki tadbirkorlik faolligini oshirish, investitsiyalarni jalb qilish va iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashga xizmat qiluvchi muhim vosita hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. **O'zbekiston Respublikasining Soliq kodeksi.** O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 30-dekabrda O'RQ-599-son Qonuni bilan bog'liq yangi tahrir. – Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, LexUZ.
2. **O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi PF-60-son “2022–2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida”gi Farmoni.** – Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, LexUZ.
3. **Smith A.** An Inquiry into the Nature and Causes of the Wealth of Nations. – London: W. Strahan and T. Cadell, 1776.
4. **Keynes J.M.** The General Theory of Employment, Interest and Money. – London: Macmillan, 1936.
5. **Stiglitz J.E.** Economics of the Public Sector. – 4th ed. – New York: W.W. Norton & Company, 2015.
6. **Vahobov A.V., Jo'rayev A.S.** Soliqlar va soliqqa tortish: darslik. – Toshkent: Sharq, 2009.
7. **Jo'rayev A.S.** Soliq siyosati va uni takomillashtirish yo'llari. – Toshkent: Iqtisodiyot, 2010.
8. **O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Statistika agentligi.** Rasmiy statistik ma'lumotlar.
9. **O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi.** Rasmiy ma'lumotlar.

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Abdurahmon Qurbonov

2026. № 8

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**

+998 93 718 40 07

<https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal>

t.me/yait_2100